

KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI

ODPOVĚĎ NA DUBIA ohledně některých pokynů apoštolského listu papeže Františka ve formě motu proprio *Traditionis custodes*

Prot. N. 620/21

PŘEDSEDŮM BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ

Vaše Eminence, vaše Excellence,

poté, co papež František zveřejnil apoštolský list motu proprio *Traditionis custodes* o používání liturgických knih předcházejících reformě Druhého vatikánského koncilu, došly na Kongregaci pro bohoslužbu a svátosti – která v záležitostech své pravomoci vykonává autoritu Svatého stolce (srov. *Traditionis custodes*, čl. 7) – rozličné žádosti o objasnění jeho správné aplikace. Některé otázky byly vzneseny vícekrát a častěji. Proto po jejich pečlivém zvážení, informování Svatého otce a obdržení jeho souhlasu, jsou nyní zveřejněny odpovědi na nejčastější otázky.

Text motu proprio a list všem biskupům, který je doprovází, jasně vyjadřují důvod toho, co papež František stanovil. Prvním cílem je pokračovat „ve snaze o vytváření církevního společenství“ (*Traditionis custodes*, úvod), které se projevuje uznáním jediného vyjádření *lex orandi* římského ritu (srov. *Traditionis custodes*, čl. 1) v liturgických knihách vydaných svatými papeži Pavlem VI. a Janem Pavlem II. v souladu s dekrety Druhého vatikánského koncilu.

Je smutné pozorovat, že se nejhlubší pouto jednoty – účast na jediném lámaném chlebě, který je Pánovým tělem obětovaným, aby všichni byli jedno (srov. Jan 17,21) – stalo důvodem k rozdělení. Je úlohou biskupů *cum Petro et sub Petro* střežit *communio*, která je, jak připomíná apoštol Pavel (srov. 1 Kor 11,17–34), nezbytnou podmínkou pro možnost účasti na eucharistickém stole.

Jedna skutečnost je nezpochybnitelná: koncilní otcové vnímali naléhavost liturgické reformy, aby pravda slavené víry zářila stále více v celé své kráse a aby Boží lid rostl v plné, aktivní a uvědomělé účasti na slavení liturgie (srov. *Sacrosanctum Concilium*, čl. 14), která je přítomným okamžikem dějin spásy, památkou Pánovy paschy a naší jedinou nadějí.

Jako pastýři se nesmíme propůjčovat k neplodným polemikám, které jen přispívají k rozdělení a v nichž jsou otázky ritu často instrumentalizovány ideologickými pohledy. Spíše jsme všichni povoláni objevit hodnotu liturgické reformy a střežit pravdu a krásu obřadu, který nám byl dán. Jsme si vědomi toho, že aby k tomu mohlo dojít, je nezbytná obnovená a trvalá liturgická formace kněží i laiků.

Při slavnostním ukončení druhého jednacího období koncilu (4. prosince 1963) se svatý Pavel VI. vyjádřil takto:

„Namáhavá a komplexní diskuse nebyla rozhodně neplodná, jestliže jedno z témat, tedy to první probírané a v jistém ohledu také první vzhledem ke své vnitřní vznešenosti i vzhledem k důležitosti pro život církve, totiž téma posvátné liturgie, bylo šťastně uzavřeno a je dnes námi slavnostně promulgováno. Náš duch jásá nad tímto výsledkem. Spatřujete v tom projev úcty ke stupnici hodnot a povinností, která má následující podobu: na prvním místě je Bůh; modlitba je naší první povinností; liturgie je prvním pramenem nám darovaného božského života, první školou našeho duchovního života, prvním darem, který můžeme nabízet křesťanskému Božímu lidu, který spolu s námi věří a modlí se. Liturgie je také první pobídkou pro svět, aby rozvázal v opravdové a blažené modlitbě svůj oněmělý jazyk a pocítil nevýslovnou obrozující moc společného zpěvu Božích chval a lidských nadějí skrze Krista, našeho Pána, v Duchu Svatém.“
(*Druhý vatikánský koncil očima Jana XXIII. a Pavla VI.*, str. 105.)

Když nám papež František připomíná, že „po těchto úkonech magisteria, po této dlouhé cestě můžeme s jistotou a pravomocí církevního učitelského úřadu prohlásit, že reforma je nevratná“ (Projev papeže Františka k účastníkům 68. italského národního liturgického týdne 24. srpna 2017), chce ukázat jediný směr, k němuž jsme povoláni s radostí obrátit své pastýřské úsilí. Svou službu „zachovávat jednotu ve smýšlení spojení poutem pokoje“ (Ef 4,3) svěříme Marii, Matce církve.

Dáno v sídle Kongregace pro bohoslužbu a svátosti 4. prosince 2021, o 58. výročí vyhlášení Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*.

✠ Arthur Roche

prefekt

Papež František byl při audienci poskytnuté prefektovi Kongregace pro bohoslužbu a svátosti dne 18. listopadu 2021 informován o těchto odpovědích na <i>dubia</i> s příloženými vysvětlujícími notami a dal souhlas k jejich zveřejnění.
--

Překlad připravila Liturgická komise ČBK v prosinci 2021.

Traditionis custodes

Čl. 3 V diecézi, kde je doposud přítomná jedna nebo více skupin, které slaví podle misálu předcházejícího reformě z roku 1970, biskup:

§ 2. určí jedno nebo více míst, kde se věřící, kteří se hlásí k těmto skupinám, mohou shromažďovat pro slavení eucharistie (nikoli však ve farních kostelích a aniž by se zřizovaly nové osobní farnosti);

Dubium k tomuto bodu

Pokud není možnost určit kostel, oratoř nebo kapli pro přijetí věřících, kteří slaví podle *Missale Romanum (editio typica 1962)*, může diecézní biskup požádat Kongregaci pro bohoslužbu a svátosti o dispenz od nařízení motu proprio *Traditionis custodes* (čl. 3 § 2) a dovolit slavení ve farním kostele?

Odpověď

Ano, může.

Vysvětlující nota

Motu proprio *Traditionis custodes* ve svém článku 3 § 2 žádá, aby biskup v diecézi, kde je doposud přítomná jedna nebo více skupin, které slaví podle misálu předcházejícího reformě z roku 1970, určil „jedno nebo více míst, kde se věřící, kteří se hlásí k těmto skupinám, mohou shromažďovat pro slavení eucharistie (nikoli však ve farních kostelích a aniž by se zřizovaly nové osobní farnosti)“. Vyloučení farního kostela má potvrdit, že slavení eucharistie podle předcházejícího ritu, jehož povolení je omezeno na výše uvedené skupiny, není součástí běžného života farní komunity.

Tato kongregace, která v záležitostech své pravomoci vykonává autoritu Svatého stolce (srov. *Traditionis custodes*, čl. 7), může na základě žádosti diecézního biskupa dovolit, aby se pro slavení podle *Missale Romanum* z r. 1962 používal farní kostel pouze v tom případě, kdy je prokázána nemožnost používání jiného kostela, oratoře nebo kaple. Vyhodnocení takové nemožnosti je třeba vykonat s pečlivou pozorností.

Kromě toho není vhodné, aby bylo takové slavení zahrnuto do rozpisu farních mší, protože se ho účastní pouze věřící, kteří se hlásí k těmto skupinám. Konečně je třeba se vyvarovat, aby se toto slavení střetlo s pastoračními aktivitami farní komunity. Cílem zůstává, aby ve chvíli, kdy bude k dispozici jiné místo, bylo takové dovolení odebráno.

V těchto nařízeních není žádný úmysl marginalizovat věřící zakořeněné v předchozí bohoslužebné formě. Jejich smyslem je připomenout jim, že se jedná o dovolení směřující k jejich dobru (vzhledem ke společnému užívání jediné *lex orandi* římského ritu) a nikoli o příležitost k šíření staršího ritu.

Traditionis custodes

Čl. 1 Liturgické knihy promulgované svatými papeži Pavlem VI. a Janem Pavlem II. v souladu s dekrety Druhého vatikánského koncilu jsou jediným výrazem *lex orandi* římského ritu.

Čl. 8 Ruší se předcházející normy, instrukce, výsady a zvyklosti, které nejsou v souladu s tím, co je stanoveno v předkládaném *motu proprio*.

Dubium k těmto bodům

Je možné podle toho, co je stanoveno v motu proprio *Traditionis custodes*, slavit svátosti s *Rituale Romanum* a *Pontificale Romanum* předcházejícími liturgické reformě Druhého vatikánského koncilu?

Odpověď

Ne, není.

Pouze v kanonicky ustanovených personálních farnostech, které dle Motu proprio *Traditionis custodes* slaví podle *Missale Romanum* z r. 1962, je diecézní biskup oprávněn dát dovolu k používání pouze *Rituale Romanum* (poslední *editio typica* z r. 1952), avšak nikoli *Pontificale Romanum* předcházejícího liturgické reformě Druhého vatikánského koncilu.

Vysvětlující nota

Motu proprio *Traditionis custodes* chce obnovit v celé církvi římského obřadu jedinou a identickou modlitbu, která vyjadřuje její jednotu, podle liturgických knih publikovaných svatými papeži Pavlem VI. a Janem Pavlem II. v souladu s dekrety Druhého vatikánského koncilu a v linii s tradicí církve.

Diecézní biskup jakožto moderátor, podporovatel a strážce veškerého liturgického života se musí zasadit o to, aby v jeho diecézi došlo k návratu k jedné jediné formě celebrace (srov. Dopis Svatého otce Františka biskupům celého světa k prezentaci motu proprio *Traditionis custodes*).

Tato kongregace, která v záležitostech své pravomoci vykonává autoritu Svatého stolce (srov. *Traditionis custodes*, čl. 7) potvrzuje, že s ohledem na pokrok ve směru daném motu proprio, se nemá dávat dovolu užívat *Rituale Romanum* a *Pontificale Romanum* předcházejících liturgické reformě, tj. liturgických knih, které byly jako všechny normy, instrukce, výsady a zvyklosti zrušeny (srov. *Traditionis custodes*, čl. 8).

Pouze v kanonicky ustavených farnostech, které podle toho, co bylo stanoveno motu proprio *Traditionis custodes*, slaví podle *Missale Romanum* z r. 1962, je diecézní biskup oprávněn dát dovolu používat *Rituale Romanum* (poslední *editio typica* z r. 1952) avšak nikoli *Pontificale Romanum* předcházející liturgické reformě Druhého vatikánského koncilu. Je vhodné připomenout, že formule pro svátost bířmování byla pro celou latinskou církev změněna svatým Pavlem VI. v apoštolské konstituci *Divinae consortium naturae* (15. srpna 1971).

Toto ustanovení má za cíl zdůraznit potřebu jasně potvrdit směr stanovený motu proprio, který v liturgických knihách vydaných svatými papeži Pavlem VI. a Janem Pavlem II. v souladu s dekrety Druhého vatikánského koncilu spatřuje jediné vyjádření *lex orandi* římského ritu.

Při provádění těchto směrnic je třeba pečovat o doprovázení těch, kdo jsou zakořenění v předcházející formě celebrace s cílem, aby mohli plně porozumět hodnotě slavení ve formě, která nám byla svěřena reformou Druhého vatikánského koncilu. Tato péče ať se děje skrze přiměřenou formaci, která umožní objevit, že aktuální liturgická forma je svědectvím nezměněné víry, vyjádřením obnovené eklesiologie a prvotním zdrojem spirituality pro křesťanských život.

Traditionis custodes

Čl. 3 V diecézi, kde je doposud přítomná jedna nebo více skupin, které slaví podle misálu předcházejícího reformě z roku 1970, biskup:

§ 1. ověří, zda tyto skupiny nevyklučují platnost a legitimitu liturgické reformy, výroků Druhého vatikánského koncilu a Nejvyšších pontifiků.

Dubium k tomuto bodu

V případě, že kněz, jemuž bylo dovoleno používání *Missale Romanum* z r. 1962, neuznává platnost a legitimitu koncelebrace a odmítá koncelebrovat zejména při mši při svěcení olejů (*Missa chrismatis*), smí i nadále využívat takového dovolení?

Odpověď

Ne, nesmí.

Nicméně před odebráním dovolení používat *Missale Romanum* z r. 1962 ať se biskup snaží uskutečnit bratrské setkání s tímto knězem a ověří, že takové jednání nevyklučuje platnost a legitimitu liturgické reformy, výroků Druhého vatikánského koncilu a Nejvyšších pontifiků, a doprovází ho k pochopení hodnoty koncelebrace, zejména při mši při svěcení olejů.

Vysvětlující nota

Článek 3 § 1 motu Proprio *Traditionis custodes* žádá po biskupovi, aby ověřil, zda skupiny, které žádají slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962 „nevyklučují platnost a legitimitu liturgické reformy, výroků Druhého vatikánského koncilu a Nejvyšších pontifiků“.

Svatý Pavel důrazně připomíná komunitě v Korintu nutnost žít jednotu jako nezbytnou podmínku pro možnost účastnit se eucharistického stolu (srov. 1 Kor 11,17–34).

V dopise zasláném biskupům celého světa k prezentaci motu proprio *Traditionis custodes* Svátý otec píše: „Protože ‚liturgické úkony nejsou soukromé úkony, nýbrž slavnostní projevy církve která však je ‚svátost jednoty‘,‘ musí se uskutečňovat ve společenství s církví. Druhý vatikánský koncil sice zdůraznil vnější pouta začlenění do církve – vyznání víry, svátosti, společenství –, ale zároveň se svatým Augustinem potvrdil, že podmínkou spásy je setrvání v církvi nejen ‚tělem‘, ale také ‚srdcem‘.“

Zdá se, že výslovná vůle neúčastnit se koncelebrace, zejména při mši při svěcení olejů, vyjadřuje nedostatek buď přijetí liturgické reformy, nebo církevního společenství s biskupem, což jsou nezbytné předpoklady pro možnost využívat dovolení slavit s *Missale Romanum* z r. 1962.

Nicméně před odebráním dovolení slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962 ať biskup nabídne knězi nezbytný čas pro otevřené setkání týkající se nejhlubších motivací, které ho vedou k neuznání hodnoty koncelebrace, zejména při mši, jíž předsedá biskup. Ať ho pozve, aby v tomto výmluvném gestu koncelebrace prožil onu církevní *communio*, která je nezbytnou podmínkou pro možnost účasti na eucharistické oběti.

Traditionis custodes

Čl. 3 V diecézi, kde je doposud přítomná jedna nebo více skupin, které slaví podle misálu předcházejícího reformě z roku 1970, biskup:

§ 3. stanoví dny, kdy je na určeném místě povoleno slavení eucharistie za použití Římského misálu promulgovaného svatým Janem XXIII. v roce 1962. Při těchto slaveních budou čtení přednášena ve vernakulárním jazyce za použití překladů Písma svatého určených pro užívání při liturgii, které jsou schváleny příslušnými biskupskými konferencemi.

Dubium k tomuto bodu

Je při slavení eucharistie za použití *Missale Romanum* z r. 1962 možné užívat pro čtení text Bible vydané v celku s tím, že se vyberou perikopy určené v tomto misále?

Odpověď

Ano, je to možné.

Vysvětlující nota

Čl. 3 § 3 motu proprio *Traditionis custodes* stanoví, že čtení budou přednášena ve vernakulárním jazyce za použití překladů Písma svatého určených pro užívání při liturgii, které jsou schváleny příslušnými biskupskými konferencemi.

Protože texty čtení jsou obsaženy v samotném misále a neexistuje kniha lekcionáře, je třeba nutně – aby se dodrželo to, co je stanoveno v motu proprio – využít knihu Písma svatého v překladu schváleném příslušnými biskupskými konferencemi pro užívání při liturgii a vybrat perikopy, které jsou uvedeny v *Missale Romanum* z r. 1962.

Nesmí být schváleno žádné vydání lekcionáře ve vernakulárním jazyce, které by obsahovalo cyklus čtení předcházejícího ritu.

Je vhodné připomenout, že dnešní lekcionář je jedním z nejvzácnějších plodů liturgické reformy druhého vatikánského koncilu. Vydání lekcionáře, kromě toho, že překonává formu „plenáře“ *Missale Romanum* z r. 1962 a vrací se ke starobylé tradici jednotlivých knih odpovídajících jednotlivým přísluhujícím, uskutečňuje to, co bylo žádáno v *Sacrosanctum Concilium*, čl. 51: „Aby se věřícím poskytl bohatěji prostřený stůl Božího slova, má se šíře otevřít přístup k pokladům Bible. Z toho důvodu se vždycky během určitého počtu let přečtou lidu nejdůležitější části svatého Písma.“

Traditionis custodes

Čl. 4. Kněží vysvěcení po zveřejnění předkládaného motu proprio, kteří mají v úmyslu slavit podle *Missale Romanum* z roku 1962, musí předložit formální žádost diecéznímu biskupovi, který se dříve, než vydá povolení, poradí s Apoštolským stolcem.

Dubium k tomuto bodu

Aby mohl diecézní biskup dát kněžím vysvěceným po zveřejnění motu proprio *Traditionis custodes* dovození slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962, musí mít schválení Apoštolského stolce (srov. *Traditionis custodes*, čl. 4)?

Odpověď

Ano, musí.

Vysvětlující nota

Latinský text (oficiální text, na nějž je třeba se odkazovat) článku 4 říká: „Presbyteri ordinati post has Litteras Apostolicas Motu Proprio datas promulgatas, celebrare volentes iuxta Missale Romanum anno 1962 editum, petitionem formalem Episcopo dioecetano mittere debent, qui, ante concessionem, a Sede Apostolica licentiam rogabit“.

Nejedná se o jednoduchý poradní názor, ale o nezbytné schválení, které je dáno diecéznímu biskupovi Kongregací pro bohoslužbu a svátosti, která v záležitostech své pravomoci vykonává autoritu Svatého stolce (srov. *Traditionis custodes*, čl. 7).

Pouze po obdržení takového schválení může diecézní biskup dovolit kněžím svěřeným po zveřejnění motu proprio (16. července 2021) slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962.

Cílem této normy je poskytnout diecéznímu biskupovi pomoc při ohodnocení takové žádosti. Jeho rozlišení bude bráno v potaz při náležitém rozhodnutí ze strany Kongregace pro bohoslužbu a svátosti.

Motu proprio jasně vyjadřuje vůli, aby bylo jako jediná *lex orandi* římského ritu uznána ta, která je obsažena v knihách vydaných svatými papeži Pavlem VI. a Janem Pavlem II. v souladu s dekrety Druhého vatikánského koncilu. Je tedy naprosto žádoucí, aby kněží vysvěcení po zveřejnění motu proprio sdíleli toto přání Svatého otce.

Všichni formátoři seminářů, kteří chtějí se starostlivostí kráčet směrem, který ukázal papež František, jsou povzbuzováni, aby doprovázeli budoucí jáhny a kněze v porozumění a zkušenosti s bohatostí liturgické reformy, kterou si přál Druhý vatikánský koncil. Tato reforma dokázala ocenit každý prvek římského ritu a pomohla – jak si přáli koncilní otcové – oné plné, uvědomělé a aktivní účasti celého Božího lidu na liturgii (srov. *Sacrosanctum Concilium*, čl. 14), prvotním zdroji autentické křesťanské spirituality.

Traditionis custodes

Čl. 5. Kněží, kteří již slouží podle *Missale Romanum* z roku 1962, požádají diecézního biskupa o povolení tuto fakultu dále využívat.

Dubium k tomuto bodu

Může být fakulta slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962 dána pouze dočasně?

Odpověď

Ano, může.

Vysvětlující nota

Volba dovolit používání *Missale Romanum* z r. 1962 na konkrétní dobu – takové délky, kterou biskup uzná za vhodnou – není pouze možná, ale je doporučená. Konec stanovené doby dává možnost prověřit, že se vše koná v souladu s pokyny motu proprio. Výsledek takového prověření bude moci poskytnout důvody pro prodloužení nebo odebrání dovolení.

Další dubium k tomuto bodu

Platí fakulta daná diecézním biskupem slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962 pouze na území jeho diecéze?

Odpověď

Ano, pouze tam.

Další dubium k tomuto bodu

V případě, že kněz, který má dovolení, je nepřítomen nebo se nemůže zúčastnit, musí mít formální dovolení také ten, kdo ho zastupuje?

Odpověď

Ano, musí.

Další dubium k tomuto bodu

Musejí mít dovolení diecézního biskupa také jáhni a příslušující ustanovení do liturgických služeb, kteří se účastní bohoslužeb slavených dle *Missale Romanum* z r. 1962?

Odpověď

Ano, musejí.

Další dubium k tomuto bodu

Smí kněz mající dovolení slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962, který kvůli svému úřadu (farář, kaplan, ...), slaví ve všední dny podle *Missale Romanum* reformy Druhého vatikánského koncilu, binovat za použití *Missale Romanum* z r. 1962?

Odpověď

Ne, nesmí.

Vysvětlující nota

Farář nebo kaplan, který – při vykonávání svého úřadu – slaví ve všední dny podle současného *Missale Romanum*, jediného vyjádření *lex orandi* římského ritu, nesmí binovat slavením podle *Missale Romanum* z r. 1962, ať už se skupinou, nebo soukromě.

Není možné dovolit binaci, protože se nejedná o případ „spravedlivého důvodu“ nebo „pastorační nutnosti“ vyžadovaných kánonem 905 § 2 CIC: tím není popřeno právo věřících na slavení eucharistie, neboť je jim nabídnuta možnost účastnit se slavení eucharistie dle aktuální rituální formy.

Další dubium k tomuto bodu

Může kněz mající dovolení slavit podle *Missale Romanum* z r. 1962 slavit v témže dni podle téhož misálu pro jinou skupinu věřících, kteří mají dovolení?

Odpověď

Ne, nemůže.

Vysvětlující nota

Není možné dovolit binaci, protože se nejedná o případ „spravedlivého důvodu“ nebo „pastorační nutnosti“ vyžadovaných kánonem 905 § 2 CIC: tím není popřeno právo věřících na slavení eucharistie, neboť je jim nabídnuta možnost účastnit se slavení eucharistie dle aktuální rituální formy.